

บทที่ 4

ผลการสำรวจเรือนกรณีศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

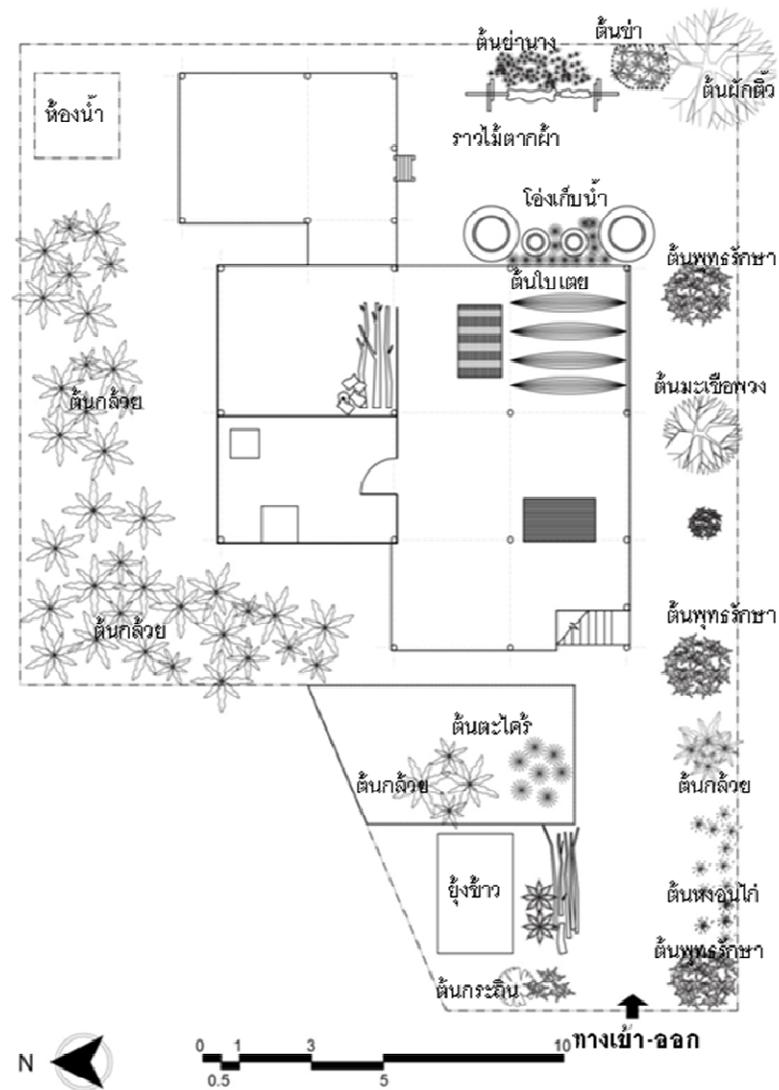
กำหนดพื้นที่ทำการศึกษาคือ บ้านอาจสามารถ หมู่ 5 และหมู่ 6 ต.อาจสามารถ อ.เมือง จ.นครพนม เป็นตัวอย่างกรณีศึกษาจำนวน 15 หลัง เกณฑ์ในการเลือกเรือนตัวอย่างที่ศึกษา จะพิจารณาถึงเรือนชาวแสกที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ที่ยังคงแสดงถึงคติ ความเชื่อ ภูมิปัญญาในการปลูกเรือน คุณลักษณะภายใน (Interior Space) และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน เนื้อหาการวิจัยประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมพร้อมบริบทที่เกี่ยวข้อง คติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเรือน สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน วัสดุ และการใช้พื้นที่ทั้งภายในและภายนอกเรือน ระเบียบวิธีวิจัยที่สำคัญที่ใช้ คือ การสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก รวมทั้งการสัมภาษณ์เจ้าของเรือนปัจจุบัน และผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัฒนธรรมของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากเกณฑ์ในการเลือกเรือนกรณศึกษานั้น มีจำนวน 15 หลัง ซึ่งมีรายละเอียดผลการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

4.1 เรือนกรณีศึกษาที่ 1

เจ้าของเรือน	นางสวิง สาดี
ผู้อยู่อาศัย	จำนวน 4 คน
อายุเรือน	ประมาณ 38 ปี
ที่ตั้ง	บ้านเลขที่ 4 หมู่ 6 ซอยหลักเมือง บ้านอาจสามารถ
อาชีพ	ทำนาและรับจ้างทั่วไป
สำรวจเมื่อ	วันที่ 26 สิงหาคม 2552

4.1.1 การวางตัวเรือน

ภาพที่ 4.1
ผังบริเวณการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.2
ลักษณะการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

ด้านทิศตะวันออกของตัวเรือน ใช้เป็นพื้นที่ตากผ้า มีโถงรองน้ำไว้ใช้ใกล้ ๆ ปลูกลงต้นใบเตย นอกจากนั้นยังปลูกลงต้นย่านาง ต้นข่า ต้นผักตบชวาไว้ประกอบอาหาร

ด้านทิศตะวันออกของตัวเรือน ใช้เป็นพื้นที่ห้องน้ำ ภายในประกอบด้วย โถส้วมแบบนั่งยอง โถใส่ น้ำ ชันน้ำฝักบัวอาบน้ำ

ด้านทิศตะวันตก ใช้เป็นทางเข้าออกของเรือน ปลูกลงต้นข่า ต้นกระดังงา วางเสามา และตำแหน่งของขี้ขี้ก

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

สรุป ลักษณะการวางผังเรือนและการใช้พื้นที่รอบตัวเรือน

ลักษณะการวางตัวเรือนหันหน้าจั่วแนวทิศเหนือ - ใต้ ตัวอาคารอยู่ตรงกลางพื้นที่ ซึ่งหน้าตัวเรือนและทางเข้า - ออกอยู่ทางทิศตะวันตก พื้นที่รอบ ๆ ตัวเรือนใช้เป็นพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ใช้เป็นพื้นที่ปลูกต้นกล้วย

ทิศใต้ ใช้เป็นพื้นที่ปลูก ต้นมะเขือพวง ต้นพุทธรักษา ต้นกล้วย ต้นหนองไก่อ

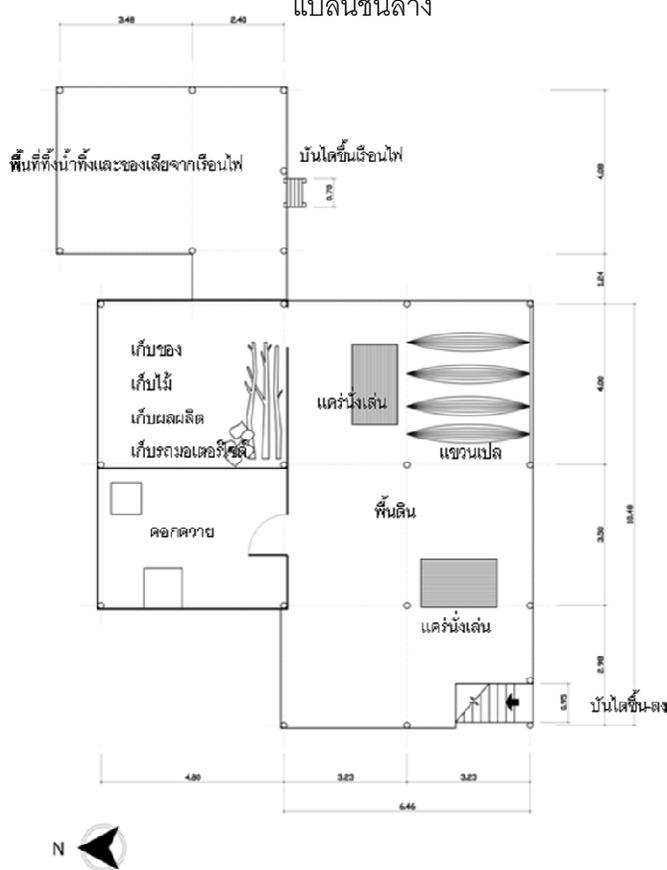
ทิศตะวันออก ใช้เป็นพื้นที่ตำแหน่งห้องน้ำ พื้นที่ซักล้าง โถงเก็บน้ำ ใกล้เคียง ๆ ปลูกต้นใบเตย พื้นที่ตากผ้า มีราวตากผ้า ปลูกต้นผักตบชวา ต้นข่า ต้นย่านาง

ทิศตะวันตก ใช้เป็นทางเข้า - ออก ตำแหน่งยุงข้าว กองไม้ ปลูกพืชผักสวนครัวต้นตะไคร้ ต้นกล้วยต้นกระถิน

4.1.2 การวางแปลนเรือน

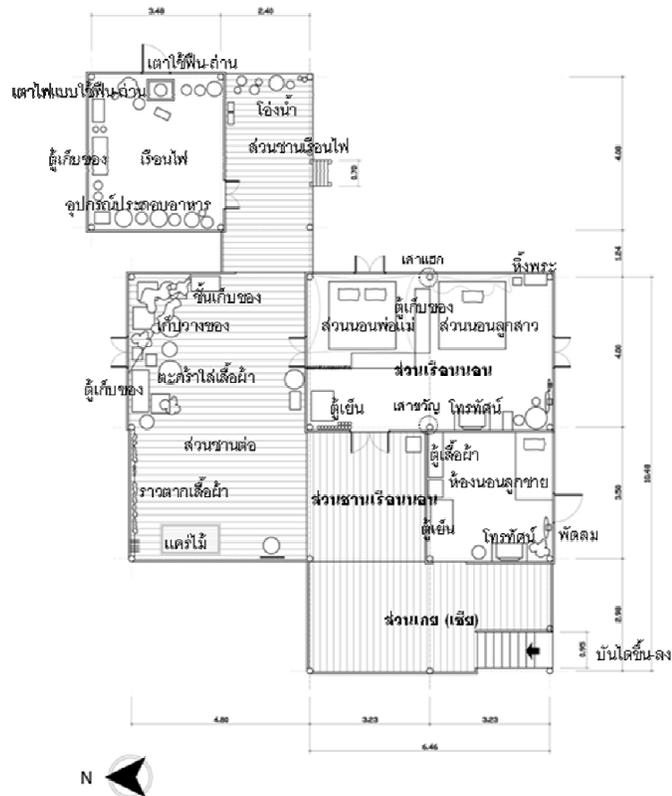
ภาพที่ 4.3

แปลนชั้นล่าง

หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

ภาพที่ 4.4
แปลนชั้นบน

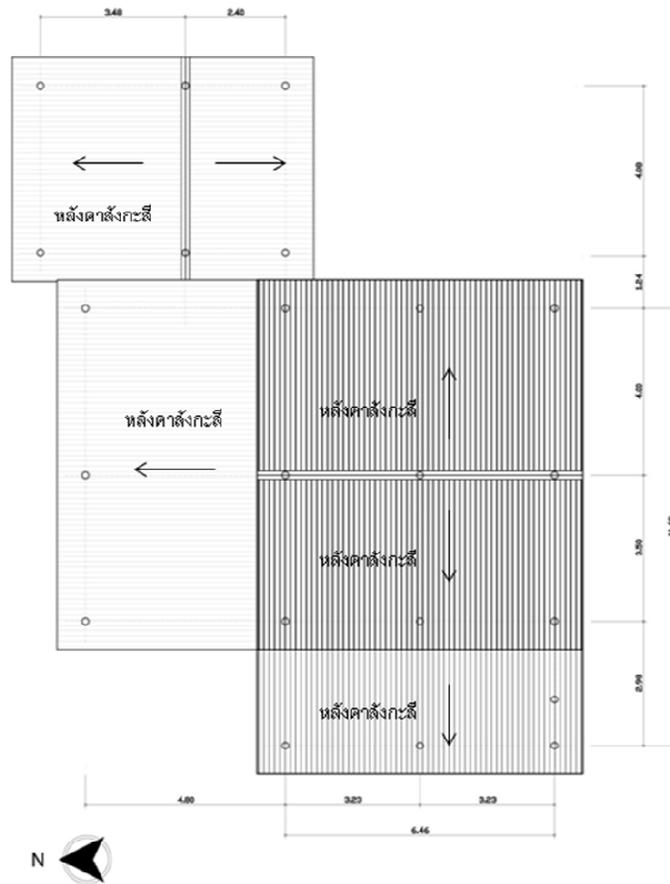
หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

พื้นที่ใช้สอยของเรือนแบ่งเป็น พื้นที่ชั้นล่าง กับพื้นที่ชั้นบน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1.2.1 พื้นที่ชั้นล่าง มีลักษณะโล่งและมีการกั้นพื้นที่บางส่วน ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่นั่งเล่น พื้นที่เก็บของ พื้นที่คอกควาย

4.1.2.2 พื้นที่ชั้นบน ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนตัวเรือนหลักมี ส่วนเกย (เขีย) อยู่ด้านทิศตะวันตก ส่วนชานเรือนนอน ส่วนเรือนนอน อยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนต่อเติมพื้นที่ออกมามี ส่วนชานต่อ อยู่ทิศเหนือ ส่วนเรือนไฟ ไว้สำหรับเป็นที่ประกอบอาหารและชานเรือนไฟอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ที่แยกออกจากตัวเรือนที่มีบันไดขึ้นลงแยกจากตัวเรือนหลัก

ภาพที่ 4.5
แปลนหลังคา

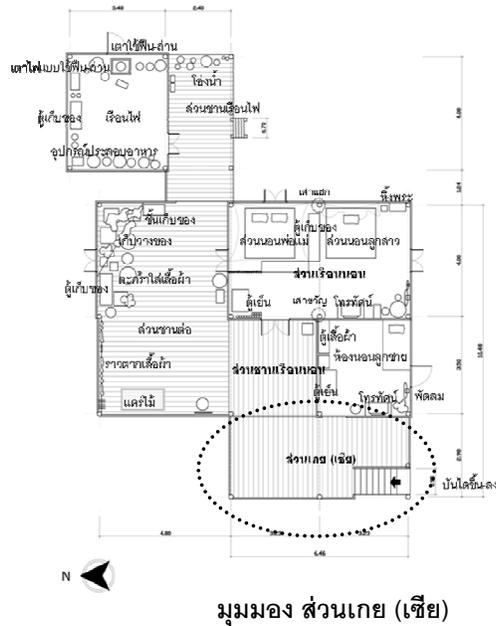
หมายเหตุ: เขียนโดยผู้ทำวิจัย

4.1.3 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในและการสัญจร

4.1.3.1 ลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายใน

ชั้นล่าง ใช้กันเป็นพื้นที่โรงจอดรถ กันเป็นคอกควาย เกือบของ เกือบไม้ เกือบพื้น นั่งนอน กินข้าวตอนกลางวัน ต้อนรับแขก ประกอบอาชีพเสริมเช่น ตัด แกะเปลือกสั้เสียดเพื่อขาย ตาก เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย รถมอเตอร์ไซด์ รถจักรยาน ล้อลาก สังกะสี ไม้ พื้น ราวตากเสื้อผ้า เบล แคร่ไม้ ลำต้นสั้เสียด เปลือกสั้เสียด มัดสั้เสียด กระตักน้ำ กะละมัง เลื่อย มีด พร้า

ภาพที่ 4.7
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนเกย (เขีย)

ส่วนเกย (เขีย) ลักษณะโล่ง มีราวระเบียงไม้ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับบันได ใช้เป็นพื้นที่ตาก พริก เก็บรองเท้า

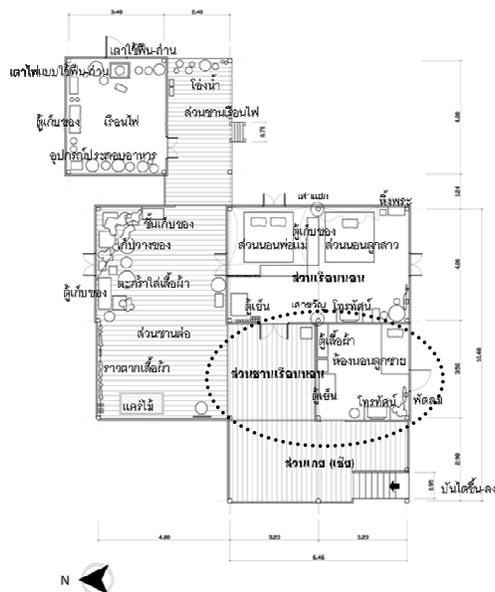
ส่วนเกย (เขีย) ลักษณะโล่ง มีราวระเบียงไม้ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับบันได ใช้เป็นพื้นที่ตาก พริก เก็บรองเท้า

ลักษณะบันได (งันโดว) ใช้ขึ้น - ลง เชื่อมต่อกับส่วน เกย (เขีย) ของตัวเรือน ไม่มีราวบันได กว้าง 0.95 ม. จำนวน 7 ขั้นลูกตั้ง 0.25 ม. ลูกนอน 0.23 ม. ความหนา 1" ใช้น้เปื้อย

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

ภาพที่ 4.8
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนชานเรือนนอน

มุมมอง ส่วนชานเรือนนอน

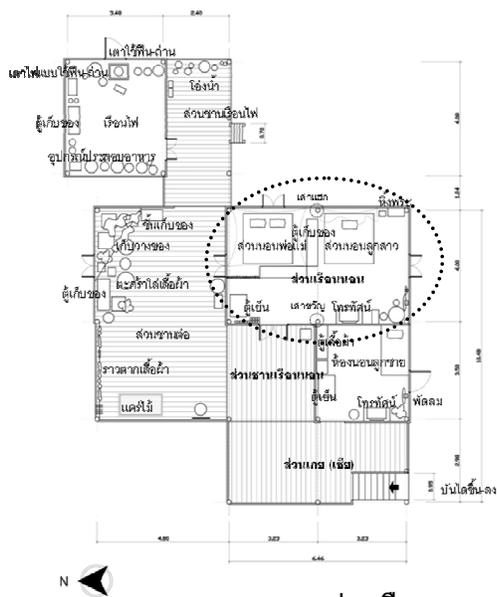
ส่วนชานเรือนนอนเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างส่วนเกย (เขีย) กับส่วนเรือนนอนและมีการกั้นห้องเป็นห้องนอนลูกชาย

ส่วนชานเรือนนอนกั้นเป็นห้องนอนลูกชาย (เคยเป็นทหารเรือ) ภายในมีที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม ตู้เสื้อผ้า โทรทัศน์ เครื่องเสียง ลำโพง พัดลม ตู้เย็น เตารีด ตะกร้าใส่ผ้า ตะกร้าใส่ของ ลักษณะพื้นเป็นพื้นไม้ปูเสื่อน้ำมัน ทั้บ

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

ภาพที่ 4.9
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนเรือนนอน

มุมมอง ส่วนเรือนนอน

ส่วนเรือนนอนใช้ตู้กันใช้ผ้าม่านเป็นทางเข้า
ห้องนอนพ่อแม่ ภายในประกอบด้วย ที่นอน
หมอน มุ้ง ผ้าห่ม พัดลม ตู้เย็น ตู้เก็บของ เก็บ
เสื้อผ้า

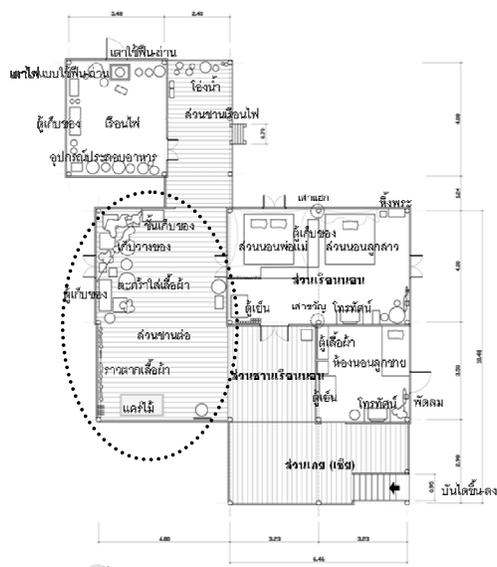
ส่วนที่นอนลูกสาวมีโทรทัศน์และพัดลม ตะกร้าใส่
เสื้อผ้า ขวดน้ำ ตรงส่วนมุม เก็บของและโถ่งใส่
ข้าวสาร

ส่วนเรือนนอนใช้ตู้กันระหว่างห้องนอนพ่อแม่ กับ
ห้องนอนลูกสาว ภายในประกอบด้วย ที่นอน
หมอน มุ้ง ผ้าห่ม ถัดไปเป็นส่วนหิ้งพระ ติดรูป
ในหลวงและพระราชินี ส่วนด้านล่างบูชาผีบรรพ
บุรุษ

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

ภาพที่ 4.10
ลักษณะการใช้พื้นที่ชั้นบน ส่วนชานต่อ

มุมมอง ส่วนชานต่อ

ส่วนชานต่อ ใช้เป็นพื้นที่ตากเปลือกสีเสียด มี
แคร่ไม้สำหรับเก็บของ ถังน้ำพลาสติกและเป็น
พื้นที่ตากเสื้อผ้าด้านบนราวระเบียง ผืน
บางส่วนใช้ผ้าใบกัน

ส่วนชานต่อ ยังใช้พื้นที่เชื่อมต่อกับเรือนไฟ

ส่วนชานต่อ ใช้เป็นพื้นที่เก็บของ เก็บเสื้อผ้า ตาก
ผ้า มีตะกร้าใส่ของ ชั้นวางของ ดังกระดาษ ตู้เตี้ย
เก็บของ แฉวนกระเป่า

หมายเหตุ: จากการถ่ายภาพโดยผู้ทำวิจัย (สำรวจเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552)

ชั้นบน ประกอบด้วย

- ส่วนเกย (เขี่ย) เชื่อมต่อกับบันได วางรองเท้า ตากพริก เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย พรมเช็ดเท้า รองเท้า ถาดตากพริก

- ส่วนชานเรือนนอน ใช้เป็นพื้นที่นั่งเล่นและมีส่วนกันเป็นห้องนอนลูกชาย เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ภายในห้องนอนลูกชายมีที่นอนหมอน มุ้ง ผ้าห่ม ที่วางกับ โต๊ะทศน์ เครื่องเล่นซีดี ตะกร้าผ้า ตะกร้าใส่ของ พัดลม ลำโพง เตารีด นาฬิกา ตู้เย็น ชั้นวางของ ตู้เสื้อผ้า ขวดน้ำต่าง ๆ ติดยูพีเอ็มแมนยู ฯ

- ส่วนเรือนนอน ใช้เป็นส่วนที่นอนพ่อแม่ (เจ้าของเรือน) ใช้ตู้กันเป็นห้องนอนลูกสาว มีหิ้งพระ บูชาผีบรรพบุรุษ ยังใช้เป็นพื้นที่ดูโทรทัศน์และเก็บของต่าง ๆ เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย ตู้เก็บของ ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มุ้ง กระจกน้ำ พัดลม โถงใส่ข้าวสาร ถังน้ำ โทะทศน์กับที่วาง กระเป๋าดูตู้เย็น ขวดน้ำ หิ้งพระ ด้านล่างวางรูปบรรพบุรุษไว้กราบไหว้บูชา โต๊ะเตี้ย แจกัน รูปเทียน

- ส่วนชานต่อ เชื่อมต่อระหว่างตัวเรือนหลักกับส่วนเรือนไฟใช้เป็นพื้นที่เก็บของ ตากแขวนเสื้อผ้า ตากเปลือกสีเสียด เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย แคร่ไม้ เสื้อ ถังน้ำ เข็กราวตากผ้า กล่อง ตะกร้าผ้า ตะกร้าใส่ของ ถุงพลาสติคใส่ของ ชั้นวางของ ตู้ใส่ของ

- ส่วนเรือนไฟ ใช้เป็นพื้นที่ประกอบอาหาร เก็บอุปกรณ์และเครื่องปรุงที่ใช้ประกอบอาหาร เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย เตารีดที่ผืนถ่าน ที่รองถ่านซีถ้าจากพื้น ที่เก็บพื้น ถ่าน ตู้เก็บอุปกรณ์ ตู้เก็บอาหาร ถาด จาน ชาม ถ้วย หม้อ หม้อหนึ่ง เขี่ย มีด พร้า ครก สาก กระเบียนข้าว กระจิบข้าวเหนียว กระจุกใส่เครื่องปรุง ไหใส่ปลาร้า ตั้งนึ่ง ขวดเครื่องปรุงต่างๆเช่น น้ำปลา น้ำตาล น้ำมัน ส่วนผนังเรือนไฟใช้ห้อย หนีบ กระทะ หม้อ ถาด ทับที่ ตะหลิว มีด พร้า ผาหม้อ

- ส่วนชานเรือนไฟ เป็นที่ซักล้าง ตาก และทำความสะอาดอุปกรณ์ครัวเรือน ซึ่งจะ มีบันไดขึ้น ลงแยกจากตัวเรือนหลัก เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบด้วย โถงใส่น้ำ กะละมัง ถังน้ำ ตะกร้าวางใส่ จาน ถ้วย